



LAPIN YLIOPISTO  
UNIVERSITY OF LAPLAND



**University of Lapland**

This is a self-archived version of an original article. This version usually differs somewhat from the publisher's final version, if the self-archived version is the accepted author manuscript.

## **Eriytyvä hallinnon tutkimus**

Hölttä, Seppo; Aarrevaara, Timo

*Published in:*  
Hallinnon tutkimus

Julkaistu: 01.01.2006

*Document Version*  
Julkaistu PDF-muodossa, tunnetaan myös nimellä tietueversio

*Citation for pulished version (APA):*  
Hölttä, S., & Aarrevaara, T. (2006). Eriytyvä hallinnon tutkimus: Esimerkkinä korkeakouluhallinnon- talouden ja -johtamisen ohjelma. *Hallinnon tutkimus*, 2006(25), 4. <https://journal.fi/hallinnontutkimus/article/view/101435>

# Eriytyvä hallinnon tutkimus - esimerkkinä korkeakouluhallinnon- talouden ja -johtamisen ohjelma

*Seppo Hölttä - Timo Aarrevaara*

Korkeakoulututkimus on kasvanut hallintotieteen sisällä kiinnostavaksi tutkimusalueeksi. Taustalla on korkeakoulutuksen kasvu ja sen laajuus osana valtionhallintoa. Akateemisen yhteisön sisällä korkeakoulututkimus on esimerkki kasvun kohdistumisesta alueelle, jossa hallinnon tutkimus ja opetus ollut Suomessa ilmiön laajuuteen nähden vähäistä.

*Avainsanat: korkeakoulut, korkeakouluhallinto, yliopistot, johtaminen*

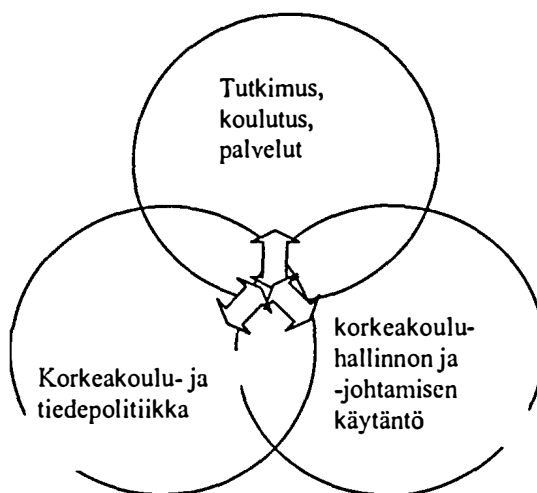
Korkeakouluhallinnon tutkimus on Suomessa liittynyt korkeakoulujärjestelmän ohjauksen ja korkeakoulujen sisäisen hallinnon muutoksiin, viime vuosina tulosohjauksen ja -johtamisen kehittämiseen. Korkeakoulutuksen tutkimus ja koulutus sai uutta panostusta vuonna 2002 toimintansa opetusministeriön hankerahoituksella aloittaneen korkeakoulututkimuksen ja koulutuksen FINHERT (Finnish Network for Higher Education Research and Training) -verkoston kautta. Keskeinen verkoston yhteinen toiminta-alue on ollut jatkokoulutus, jonka perustana on ollut Tampereen, Turun ja Jyväskylän yliopistojen yhteinen tutkimusohjelma "Suomalaisen korkeakoulupolitiikan muutokset ja tulevaisuus kansainvälisessä toimintaympäristössä". Siinä Tampereen yliopiston johtamistieteiden laitoksen osuus on rajattu korkeakoulutuksen ja korkeakoulujen ohjaukseen, rahoitukseen, hallintoon ja johtamiseen kohdistuvaan tutkimukseen.

Tampereen yliopistossa toinen FINHERT-yhteistyön tukijalka on alusta saakka ollut sekä tutkinto-opiskelijoille että täydennyskoulutusopiskelijoille suunnattu korkeakouluhallinnon koulutusohjelma KOHA. Kaikessa toiminnassa on painotettu tutkimuksen ja koulutuksen tiivistä sidosta toisiinsa sekä universaalialia koulutusmal-

lia (esim. Kells 1992, 105-106). Tämän korostamiseksi Tampereen yliopiston johtamistieteiden laitoksella korkeakouluhallinnon tutkimuksen ja koulutuksenn identiteettiä on parin viime vuoden aikana rakennettu Higher Education Group (HEG) nimen alla. Kansainvälisyys näkyy myös eurooppalaiseen yhteistutkintoon johtavassa maisteriohjelmassa European Master in Higher Education (HEEM), jossa Tampereen yliopiston partnereina ovat Oslon yliopisto (koordinaattori) ja Aveiron yliopisto.

HEG määrittelee opetus- tutkimus- ja palvelutehtävänsä monitieteisessä korkeakoulututkimuksen ja koulutuksen, korkeakoulu- ja tiedepolitiikan ja korkeakouluhallinnon ja johtamisen käytöjen vuorovaikutuskentässä (kuvio 1). Tavoitteena on luoda vuorovaikutusmekanismit, jotka edistävät tutkimustiedon siirtoa korkeakoulu- ja tiedepolitiikkaan sekä hallinnon ja johtamisen käytäntöihin ja samalla taata, että nämä käytännöt ja niiden luomat haasteet ohjaavat opetuksen, tutkimuksen ja yhteiskunnallisen palvelutehtävän kehittämistä (Gibbons et. al. 1994, 34-35). Kaikki toiminnot on ankkuroitu HEG:n takana olevien tieteenalojen, ennen kaikkea hallintotieteen tutkimukseen.

HEG:n toimintamalli perustuu toisaalta sitoutumiseen tiedeyhteisöön, erityisesti hallinto-, johtamis-, ja taloustieteisiin korostaen kuitenkin monitieteisyyttä, sekä sidosryhmien palveluun. Pyrkimyksenä on järjestää eri toiminnot hyödyntämään ja tukemaan toisiaan toisaalta tiedon tuotannon ja jalostuksen merkityksessä ja toisaalta rahoituslähteiden tasapainoisen kehittämisen näkökulmasta. Tiedon tuotannossa korostetaan toisaalta tiedon tuotannon eri tasojen keskinäisen vuorovaikutuksen tärkeyttä sekä niiden kiinteää kytkemistä eri tavoitteita palveleviin koulutusteh-



**Kuvio 1. Korkeakoulututkimuksen monitieteinen vuorovaikutuskenttä**

täviin.

Tavoitteena on edistää suomalaista korkeakoulupolitiikkaa sekä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kehittämistä niiden organisaatioiden kaikilla tasoilla auttaen luomaan kansainvälisesti entistä kilpailukykyisempää ja toimintaympäristön muutoksiin tehokkaasti kykenevää korkeakoulujärjestelmää. HEG näkee tehtävänsä myös kansainvälisenä toimijana kansainvälisillä koulutusmarkkinoilla (Teichler 2004), jotka ovat luoneet toimivan kansainvälisen kumppanuusverkoston ja käyttää hyväkseen ennen kaikkea Euroopan unionin ohjelmia sekä niiden luomia rahoitusmahdollisuuksia palvellessaan asiakkaitaan ja sidosryhmiään sekä Suomessa että transiitio- ja kehitysmaissa.

### KORKEAKOULUHALLINNON TUTKIMUKSEN PRIORITEETIT

Korkeakouluhallinnon tutkimusta voidaan Suomessa kehittää kytkien tohtorikoulutus, maisterikoulutus sekä hallintovirkamiesten ja akateemisen johdon täydennyskoulutus kiinteästi tutkimukseen korostaen tutkimustiedon siirtoa ja soveltamista. Suomalainen korkeakoulututkimus kytkeytyy jo nyt kiinteästi kansainväliseen vertailuvaan tutkimukseen.

Tärkeä tutkimuksen kehittämisen periaate on myös tutkimuksen relevanssi. Tämä merkitsee,

että tutkimuksen sisällölliset alueet liittyvät suomalaisen korkeakoulupolitiikan keskeisiin haasteisiin, ei pelkästään vain kansallisten politiikkaprosessien esiin nostamiin kysymyksiin, vaan myös proaktiivisesti kansainvälisen tiedeyhteisön ja vertailevan korkeakoulututkimuksen esiin nostamiin kysymyksiin. Esimerkkejä kansainvälisen vertailevan tutkimuksen esille nostamista aihealueista ovat huipputason tutkimusyliopistoihin liittyvä tutkimus ja akateemisen profession tutkimuksen uudelleen esiin nousu globaalien tietoyhteiskunnan kontekstissa sekä koulutuksen ja tutkimuksen markkinoihin liittyvä tutkimus.

Korkeakoulutuksen ja korkeakoulujen toiminnan tutkimuksessa tarvitaan yksiköiden välistä kilpailua, mutta tulevaisuudessa kilpailu siirtyy vähitellen kansainväliselle tasolle, ensisijaisesti Eurooppaan. Kilpailussa menestyminen edellyttää kunkin kansallisen yksikön profiloitumista sellaisiin sisällöllisiin kokonaisuuksiin sekä keskittymistä sellaisiin kansainvälisiin markkina-alueisiin, joilla suomalaisella asiantuntemuksella on mahdollista menestyä.

Yhteiskunnallisen kehityksen ydin ja suomalaisen kilpailukyvyyn perustekijä on lähivuosina tietoon perustuvan tuotanto. Tutkimus ja koulutus tapahtuvat enenevässä määrin globaaleilla markkinoilla. Tämän kehityksen taustalla on kaksi ulkoista muutosvoimaa: 1) tiedon ja tiedon tuotannon mallin muutokset globaalissa

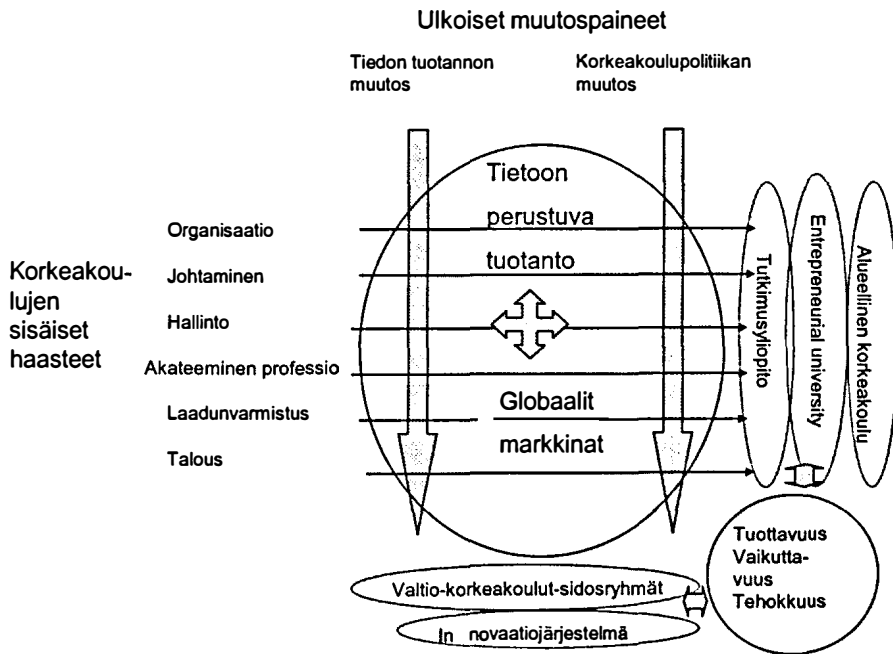
tietoyhteiskunnassa sekä 2) tätä tukevat korkeakoulupolitiikan ja korkeakoulujen toimintamallien muutokset, millä pyritään vahvistamaan Suomen asemaa tietoon perustuvan tuotannon yhteiskuntakehityksen kärkimaana. HEG profioli tutkimustoimintaansa keskittymällä näiden ulkoisten muutosten tutkimuksen ohella korkeakoulujen sisäisen dynamiikkaan liittyvien ulottuvuuksien, organisaatioiden, johtamisen, hallinnon, akateemisen profession, laadunvarmistuksen ja talouden tutkimukseen.

Tiedon tuotannon ja korkeakoulupolitiikan muutoksia globaalin tietoyhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkastellaan erityisesti kontekstissa valtio-korkeakoulut-sidosryhmät, joka nostaa esille kysymykset ulkoisesta ohjauksesta ja toisaalta innovaatiojärjestelmän kontekstissa (Neave & van Vught 1994, 14-15). Sisäisiä kysymyksiä tarkastellaan erilaisissa korkeakoulukonteksteissa. Ulkoisen ja sisäisen ulottuvuuden leikkauksessa nousevat esille kysymykset korkeakoulujen tuottavuudesta, vaikuttavuudesta ja tehokkuudesta.

## KORKEAKOULUJEN TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSESTA NOUSEVAT TUTKIMUSTARPEET

Suomalaisen yhteiskunnan keskeiset lähivuosien haasteet ovat talouden kansainvälistymisen aiheuttamat paineet tuotantorakenteeseen ja työmarkkinoille sekä väestön ikääntymisen seuraukset työmarkkinoille ja julkiseen talouteen, tiivistetään Lissabonin strategian mukaisessa Suomen kansallisessa toimenpideohjelmassa, jonka valtioneuvosto hyväksyi 13.10.2005.

Korkeakoulupolitiikan keskeiseksi kysymykseksi on noussut suomalaisten yliopistojen kansainvälisen kilpailukykyyn kohottaminen, mikä puolestaan toimintana kansallisessa ja alueellisessa innovaatiojärjestelmässä palvelee suomalaisen teollisuuden ja elinkeinoelämän kilpailukykyä globaaleilla markkinoilla. Tämä korkeakoulupolitiittinen viitekehys leimaa korkeakoulu- ja tutkimuspolitiikkaa kaikissa EU-maissa, jotka ovat sitoutuneet eurooppalaisen kilpailukykyyn parantamiseen tiedon tuotannolle perustuvassa yhteiskuntakontekstissa. Tämä näkökulma



**Kuvio 2. Korkeakoulujen kehittämisen keskeiset ulkoiset ja sisäiset haasteet.**

leimaa korkeakoulupolitiikkaa myös Euroopan ulkopuolisissa maissa, minkä osalta tarvitaan pitkäjänteistä vertailevaa tutkimusta. Esimerkiksi Australia on investoinut ja jatkaa vahvaa panostustaan kiinnittääkseen yliopistonsa kansalliseen innovaatiojärjestelmän. Kiinan huippuyliopistopolitiikan takana on tavoite parantaa kiinalaisen teollisuuden kilpailukykyä globaaleilla markkinoilla. Amerikkalaiset huippuyliopistot ovat edelleen johtavassa asemassa, ja pitävät sen toisaalta pääosin markkinaehtoisesti toimivan innovaatiojärjestelmän kautta ja toisaalta liittovaltion voimakkaiden tutkimuspanostusten ansiosta. Ne ovat jo globaaleja toimijoita tutkimuksen ja koulutuksen markkinoilla, minne myös suomalaisten korkeakoulujen tulisi päästä. Suomalaiset yliopistot ovat vasta alkamassa etsiä rooliaan ja toimintamallejaan tässä uudenaikaisessa ympäristössä, johon on liittynyt vahva kansallinen panostus innovaatiojärjestelmään.

#### *Tiedon tuotannon muutokseen liittyvä tutkimus*

Globalisaatiokehityksen muutosvoimana on tiedolle perustuvan yhteiskunnan ja etenkin talouden dynamiikkaa. Tiedon tuotanto ja tuotannon mallit ovat nopeasti muuttumassa tässä ympäristössä. Yhteiskunta, teollisuus ja liikelämä tarvitsevat menestyäkseen poikkitieteellistä soveltavaa tietoa. Perinteisen, tieteenalojen sisäisen dynamiikan ohjaaman tiedon tuotannon mallin rinnalle on noussut malli, jossa soveltavan poikkitieteellinen tiedon tuotantoon osallistuvat myös yliopistojen ulkopuoliset tiedon soveltajat ja innovaatiojärjestelmän toimijat.

Suomalaiset yliopistot ovat organisoineet kuitenkin toimintansa pääosin perinteisen tiedon tuotannon ja jakelun mallin pohjalle, joka perustuu suhteellisen suljettujen akateemisten tieteenalojen korostukselle. Menestyäkseen globaalissa kilpailussa tutkimusta ja opetusta on välttämätöntä muokata suuntaan, jossa korostetaan poikkitieteellisyttä, sovelluksia ja yhteistyötä innovaatiojärjestelmän muiden toimijoiden kanssa. Globaalissa taloudellisten lainalaisuuksien dominoimassa toimintaympäristössä myös nykyiset organisaatiorakenteet sekä johtamisen ja hallinnon mallit täytyy kyseenalaistaa. Tämän muutoksen tueksi tarvitaan vertailevaa tutkimustietoa.

#### *Korkeakoulupoliittisen kontekstin muutoksen tutkimus*

Suomalaisen korkeakoulupolitiikan painopisteet ovat muuttuneet viimeisten vuosien aikana asettaen Lissabonin strategian kontekstissa uusia haasteita yliopistoille ja ammattikorkeakouluille. Suomen on pyrittävä toteuttamaan kilpailukykyä ja tuottavuutta kohentavia rakenneuudistuksia, mihin tarvitaan tutkimustietoa. Suomen valitsemassa kasvustrategiassa keskeinen rooli on osaamisen kohottamisella ja innovaatiojärjestelmän ja sen hyväksikäytön parantamisella, mikä asettaa erityisiä odotuksia korkeakoululaitoksen kehittämiseksi.

Toinen keskeinen haaste liittyy kansainvälisen työnjaon ja kilpailuympäristön nopeaan muutokseen avoimessa maailmantaloudessa. Suomen sijainti ja markkinoiden pienuus ovat haaste kilpailukykyisen tuotanto- ja yritysraakenteen turvaamiseksi elinkeino- ja rakennepoliittisin uudistuksin. Tässä korostuu Suomen valitsemien kehittämisstrategian mukaisesti erityisesti inhimillisen pääoman kasvattaminen, innovaatiot ja niiden laaja-alainen hyödyntäminen. Keskeisiksi yliopistojen kehittämistä ohjaaviksi tavoitteiksi ovat nousseet huippututkimuksen vahvistaminen, yliopistojen toimintakyvyn, tuottavuuden, vaikuttavuuden sekä laadun parantaminen koulutuksen tutkimuksen kytkemiseksi tukemaan paremmin kansallista ja alueellista innovaatiojärjestelmää sekä tähän läheisesti liittyvää ns. kolmatta tehtävää.

Koko tulosohjauksen aikakautena ulkoisen vaikuttavuuden ja sisäisen tehokkuuden parantaminen ovat olleet keskeisiä korkeakoulujärjestelmän kehittämisen tavoitteita. Lähivuosina ulkoisen vaikuttavuuden parantamiseen tähtäävää kehitystä ohjaa innovaatiojärjestelmän kehittäminen Lissabonin strategian viitekehityksessä ja sisäisen tehokkuuden parantamiseen tähtäävä tuottavuuden toimenpideohjelma.

Suomalaisen korkeakoulupolitiikan ja sen ohjauksen mallit ovat 1980-luvulta lähtien muuttuneet nopeasti suljetusta, keskitetyn kansallisen suunnittelun ja kontrollin mallista avoimeen, korkeakoulujen autonomiaa ja tuloksellisuutta sekä entistä laajempaa yhteiskunnallista vastuuta korostavaan malliin. Tämän päivän erityinen haaste on näkökulman siirtäminen globaaliin toimintaympäristöön, jossa joudutaan toimimaan entistä selvemmin markkinoiden ehdoilla. Suo-

malaiset yliopistot ovat tähän saakka saaneet toimia turvallisessa kansallisessa toimintaympäristössä. Nyt ympäristö on radikaalisti muuttunut. Globaalit markkinat sekä koulutukselle että tutkimukselle ovat olemassa. Niiden olemassaolo täytyy tunnustaa ja etsiä korkeakoulututkimusta hyödyntäen toimintamallit niillä menestymiselle.

Eurooppalaisen koulutusalueen ja tutkimusalueen luominen tarkoittaa, että suomalaiset yliopistot ovat tulevaisuudessa korostetusti myös eurooppalaisia toimijoita globaaleilla markkinoilla. Euroopan kilpailukyvyyn vahvistaminen edellyttää eurooppalaisia maisteri- ja tohtoriohjelmia sekä institutionalisoitua tutkimus- ja koulutusyhteistyötä.

### *Korkeakoulujen sisäisten haasteiden tutkimus*

Suomalaisten yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen haasteet ovat nyt suuremmat kuin ehkä koskaan. Niiden yhteiskunnallinen rooli on nopeasti muuttumassa ulkopuolisen yhteiskunnan entistä globaalimpien paineiden pakottaessa niitä etsimään uusia toimintamalleja. Meneillään olevat HEG:n tutkimukset viittaavat siihen, että yliopistot eivät vielä kaikin osin ole perusyksikköjen tasolla pystyneet omaksumaansa tulohajautuksen periaatteita eivätkä käyttämään arvioiteja aidosti hyväkseen tukemaan alhaalta ylöspäin nousevan kehittämisen dynamiikkaa, kun niiden täytyisjoko etsiä toimintansa johtamisensa ja hallintonsa malleja täyttääkseen suomalaisen yhteiskunnan ja sidosryhmiensä odotukset avoimessa globaalissa toimintaympäristössä.

Kilpailuympäristössä toimimisen elinehtona on kyky toimia koulutuksen ja tutkimuksen kotimaisilla ja globaaleilla markkinoilla ja hankkia entistä suurempi osa voimavaroistaan kilpailemalla toiminnan laadulla ja relevanssilla. Toisaalta niiden täytyy korostaa akateemisen työn ainutlaatuisuutta ja vahvistaa kaiken toiminnan sidoksia ja vuorovaikutusta perustutkimuksen kanssa. Vahvalla perustutkimuksella luodaan pitkän aikavälin kasvun ja yliopistojen kilpailukyvyyn edellytykset. Haasteena on jatkuvasti etsiä tasapainoa perinteisten akateemisten ytimen ja välittömämmin yhteiskuntaa ja kansallista sekä alueellista innovaatiojärjestelmää palvelevien tehtävien välillä. Korkeakouluhallinnon tutkimuksen tehtävänä on analysoida tätä kehitystä samalla kun se luo malleja itselleen toimiakseen tehokkaasti uudenvai-

nessa toimintaympäristössä.

Muissa tehtävissä onnistumisen edellytyksenä on menestyminen huippututkimuksessa globaalein mittarein arvioiden. Tämä puolestaan edellyttää rakenteellisia muutoksia yliopistojärjestelmässä, etenkin sellaisia, jotka vahvistavat monitieteistä tiedon tuotantoa ja jakelua, jossa ovat mukana myös tiedon soveltajat ja käyttäjät. Huipputason perustutkimus tieteenalojen sisällä tarvitsee poikkitieteellisen tutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen stimulaatiota suuntaamaan tutkimusongelmia ja tuomaan rahoitusta perustutkimukseen. Tämä puolestaan edellyttää sisäisten organisaatiorakenteiden sekä johtamisen ja hallinnon mallien uudistamista. Muutosta ei voida toteuttaa kansalaisten verorasitusta lisäämällä, vaan yliopistojen on hankittava voimavaransa enenevässä määrin markkinoilta. Huippuyliopiston on pystyttävä luomaan tiedonjalostukseen liittyvien virtojen ja rahoitusvirtojen tasapaino siten, että viimekädessä voimavarat pystytään kanavoimaan yliopiston akateemisen ytimen, kansainvälisen tiedeyhteisön ehdoilla toimivan ytimen vahvistamiseen.

Korkeakoulututkimuksen yksi ydinkysymys on ymmärryksen lisääminen tästä akateemisen ytimen, innovaatiojärjestelmän ja globaalien markkinoiden välisestä dynamiikasta. Yliopiston tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamisen keskeisiä kysymyksiä ja tutkimuksen kohteita ovat akateemisen työn ja siihen liittyen akateemisen profession muuttuminen, työhön liittyvän kannustinjärjestelmän muuttuminen, ml. palkkauksen periaatteet kansainvälisen akateemisen liikkuvuuden edistämiseksi, monitieteistä tutkimusta ja koulutusta tukevien organisaatiorakenteiden kehittäminen etenkin nykyisten institutionaalisten rakenteiden muuttamiseksi vahvojen yliopistoyksiköiden luomiseksi. Tässä Suomi ei menesty nykyisillä korkeakoulujärjestelmänsä rakenteilla eikä koulutuksensa ja tutkimuksensa organisoinnin malleilla. Muutospaineet kohdistuvat myös korkeakoulujen sisäisiin rakenteisiin johtamiseen, hallintoon ja akateemisen työn malleihin.

Korkeakoulujen täytyy pystyä löytämään kilpailuetunsa käyttäen hyväksi uusia valtionohjauksen muutosten niille antamia välineitä, kuten taloudellisten toimintavapauksien lisäämistä, palkkausjärjestelmän ja työajan joustoja, tulohajautuksen ja johtamisen dialogia, laatu- ja johtamismallien luomista, sekä tavoitetta profiloitua omien vahvuuksiensa

kautta reagoiden alueelliseen kysyntään. Erityinen haaste on mahdollinen yliopistojen oikeudellisen aseman muutos. Tämä kaikki edellyttää entistä ammattimaisempaa ja strategisempaa johtajuutta ja uuden tasapainon etsimistä hallinnollisen ja akateemisen johtajuuden välille.

Akateemisen työ ja profession roolin syvälinen ymmärtäminen on ensiarvoista vaadittavassa muutosprosessissa. Tutkijan ja opettajan toimintaympäristö on muuttumassa. Oman tieteenalansa kansainvälisen yhteisö toimintaympäristönä on laajentumassa. Tutkijan ja opettajan roolit liittyvät tiedekorkeakouluissa edelleenkin yhteen, mutta uusina elementteinä akateemisessa professionissa on projektiosaaminen, kyky hankkia rahoitusta sekä entistä konkreettisempi vastuunkanto instituution velvoitteista. Tutkijakoulutus tulee tapahtumaan entistä laajemmin kansainvälisissä ohjelmissa ja verkostoissa käyttäen entistä laajemmin muita kuin traditionaalisia välineitä. Erityisenä haasteena on siirtyminen toimimaan globaaleilla koulutusmarkkinoilla, joissa opiskelija on selkeästi asiakas. Akateemisen työn ja toimintaympäristön avoimuuden lisääntyminen ja siirtyminen entistä markkinoituneempaan ympäristöön edellyttävät yliopistojen johtamisen ja hallinnon mallien uudelleenarviointia ja kansainväliselle vertailevalle tutkimukselle pohjautuvaa kehittämistä.

#### *Tuottavuuden, vaikuttavuuden ja tehokkuuden tutkimus*

Korkeakoulutuksen taloustiede näytti olevan "hitaan kehityksen ala" vielä 1980-luvulla, jolloin se korotetusti keskittyi koulutuksen ja työmarkkinoiden välisten yhteyksien tutkimukseen, lähinnä koulutuksen ja tulojen väliseen problematiikkaan inhimillisen pääoman teorian viitekehyksessä. Sittemmin ns. uusi kasvuteoria kiinnitti erityistä huomioon koulutuksen merkitykseen taloudellisessa kasvussa ja tuottavuuden parantumisessa. (Garnoy 1995)

Koulutuksen taloustieteellisen tutkimuksen vähäisyys, hajanaisuus ja satunnaisuus Suomessa on ehkä vakavin katvealue tällä hetkellä suhteutettuna tutkimustiedon merkittävyyteen, ja sillä on suora yhteys korkeakouluhallinnon tutkimukseen. Keskeiset haasteet liittyvät innovaatiojärjestelmän toiminnan taloustieteelliseen tutkimukseen, korkeakoulujen ja korkeakoulujär-

jestelmän tuottavuuden ja vaikuttavuuden tutkimukseen, tähän liittyvään tuottavuuden ja vaikuttavuuden ja kustannusten määrittelyyn ja mittamiseen liittyvään tutkimukseen sekä korkeakoulujen rahoituksen ja taloudellisen ohjauksen tutkimukseen. Tähän tutkimukselliseen katvealueeseen vastaaminen edellyttää korkeakouluhallinnon tutkimuksen yhteistyön vahvistamista taloustieteiden kanssa ja taloustieteellisten sisältöjen tuomista sekä peruskoulutukseen että tieteelliseen jatkokoulutukseen tulevien asiantuntijoiden kouluttamiseksi alalle.

#### **MITEN KORKEAKOULUHALLINNON TUTKIMUS TULISI SUOMESSA ORGANISOIDA?**

Korkeakouluhallinnon tutkimus soveltavana hallintotieteen osa-alueena tarvitsee kolme akateemista tukijalkaa, kansainvälisen ja suomalaisen korkeakoulututkimuksen yhteisön sekä hallintotieteen tieteenalan.

Nykyiset institutionaaliset rakenteet tarjoavat perustan korkeakouluhallinnon tutkimuksen kehittämiselle Suomessa. Kukin FINHERT-verkoston yksikkö on luonut oman profiilinsa, joka pohjautuu toisaalta kunkin yksikön tieteenalastaan että toisaalta profiloituneisiin sovelluskohteisiin. Asetelma muodostaa kuitenkin pohjan yksiköiden väliselle terveelle kilpailulle ja hankekohtaiselle yhteistyölle. Toisaalta on tärkeää vahvistaa yhteyksiä suomalaisiin hallintotieteen yksiköihin. Ainoastaan vahva sitoutuminen perustieteenaan takaa soveltavan alan uudistumisen pitkällä aikavälillä. Tarvittava monitieteisyys tutkimukseen tulee kansainvälisen korkeakoulututkimuksen yhteisön kautta.

Seuraava haaste suomalaisen korkeakoulututkimuksen organisoinnille on yhteistyön syventäminen ulkomaisten tutkimusyksiköiden kanssa (KKA 2006). Kansainvälinen tutkimusyhteistyö on perustettava pääosin pysyviin yhteistyörakenteisiin, konsortioihin ja institutionaalsiin suhteisiin. Yksittäisiä projekteja varten perustettujen verkostojen haittana on niiden kertaluontoisten kustannusten aiheuttama tehottomuus. Ainoastaan pysyvien rakenteiden kautta saadaan kehitettyä pitkäjänteisesti tuottavaa tutkimusyhteistyötä. Tohtorikoulutuksessa viimekäden tavoitteena on oltava eurooppalaisten jatkokoulutusohjelmien tai tutkijakoulujen muodostaminen pysyvien kansainvälisten yhteistyörakenteiden puitteissa.

**LÄHTEET**

- Clark, Burton R (1983): *The Higher Education System. Academic Organization in Cross-National Perspective*. University of California Press.
- Clark, Burton R. (1998): *Creating Entrepreneurial Universities: Organizational Pathways of Transformation*. Oxford: Pergamon Press.
- Garnoy, Martin (ed.) (1995): *International Encyclopedia of Economics of Education*. Oxford: Elsevier Science Ltd.
- Gibbons, Michael et al. (1994): *The new production of knowledge*. London: SAGE
- Kells, H. R. (1992): *Self-regulation in higher education: a multi-national perspective on collaborative systems of quality assurance and control*. London: Jessica Kingsley.
- KKA 2006. *PhD Training and the Knowledge-Based Society ? An Evaluation of Doctoral Education in Finland*. KKA 1:2006.
- Neave, Guy & van Vught, Frans A. (eds.) (1994): *Government and Higher Education Relationships Across Three Continents: The Winds of Change*. Oxford: Pergamon Press 1994.
- Teichler, Ulrich (2004): *The changing debate on internationalization of higher education*. Higher education vol. 48.